

УДК 75.036(477):7.041.5:7.049
DOI 10.32461/2226-3209.1.2026.356249

Цитування:

Копієвська О. Р. Архітектурний пейзаж в акварельній спадщині Юрія Химича: документальність і художня інтерпретація. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 1. С. 117–121.

*Копієвська Ольга Рафаїлівна,
доктор культурології, професор,
професор кафедри
сценічного мистецтва і культури
Київського національного університету
технологій та дизайну
<https://orcid.org/0000-0002-4537-4888>
okopievska@gmail.com*

Kopievska O. (2026). Architectural Landscape in the Watercolour Heritage of Yurii Khymych: Documentation and artistic Interpretation. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 117–121 [in Ukrainian].

АРХІТЕКТУРНИЙ ПЕЙЗАЖ В АКВАРЕЛЬНІЙ СПАДЩИНІ ЮРІЯ ХИМИЧА: ДОКУМЕНТАЛЬНІСТЬ І ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Мета статті – виявити особливості архітектурного пейзажу в акварельній спадщині Юрія Химича шляхом аналізу традиційних джерел жанру, рівня документальності зображень та специфіки художньої інтерпретації міського простору. **Методологія дослідження.** Використано комплекс мистецтвознавчих методів, зокрема: формально-стилістичний аналіз – для вивчення композиції та колористики акварелей; іконографічний підхід – для інтерпретації архітектурних мотивів; історико-культурний метод – для розгляду творів у контексті розвитку українського мистецтва. **Наукова новизна** статті полягає в комплексному розгляді архітектурного пейзажу в акварельній творчості Ю. Химича як синтезу мистецької інтерпретації та історико-документальної візуалізації, окресленні внеску митця в розвиток української акварельної школи. **Висновки.** Архітектурний пейзаж в українському живописі є синкретичним жанром, який поєднує документальну фіксацію архітектурних форм із художньою інтерпретацією простору, світла й атмосфери. Традиція архітектурного пейзажу в Україні ґрунтується на фіксації пам'яток історії та архітектури, що формують культурний та історичний пласт, який є цінним для мистецтвознавців, істориків і художників. Творчість Юрія Химича демонструє, що архітектурний пейзаж може поєднувати точність документальної фіксації із художньою виразністю. Акварелі Химича передають не лише архітектурні деталі, а й історичний, культурний та емоційний контекст міських середовищ. Особливістю акварельної спадщини Ю. Химича є синтез реалістичної традиції з імпресіоністичною свободою мазка й тонким колористичним чуттям, що дозволяє створювати «живі» зображення міських пейзажів, де архітектура постає як символ часу, культури та національної пам'яті. Архітектурний пейзаж Ю. Химича виконує не лише художню, а й культурно-охоронну функцію: його акварелі зберігають вигляд споруд, які згодом були перебудовані або зруйновані, формуючи візуальний архів української культурної спадщини. Отже, архітектурний пейзаж у творчості Ю. Химича є багатовимірним явищем, що поєднує документальність, естетичну художню інтерпретацію та історичну значущість, забезпечуючи міст між мистецтвом, пам'яттю і національною ідентичністю.

Ключові слова: архітектурний пейзаж, акварельний живопис, документальність у мистецтві, міський простір, художня інтерпретація, національна спадщина.

Kopievska Olha, Doctor of Cultural Studies, Professor, Professor of the Department of Stage Arts and Culture, Kyiv National University of Technologies and Design

Architectural Landscape in the Watercolour Heritage of Yurii Khymych: Documentation and artistic Interpretation

The purpose of the study is to identify the features of the architectural landscape in the watercolour heritage of Yurii Khymych by analysing the traditional sources of the genre, the level of documentary quality of the images, and the specifics of the artistic interpretation of urban space. **Research methodology.** A complex of art history methods was used, in particular: formal and stylistic analysis to study the composition and colouristics of watercolours; iconographic approach for the interpretation of architectural motifs; historical and cultural method for examining works in the context of the development of Ukrainian art. **The scientific novelty** consists in the comprehensive examination of the architectural landscape in the watercolour work of Y. Khymych as a synthesis of artistic interpretation and historical-documentary visualisation, outlining the artist's contribution to the development of the Ukrainian watercolour school. **Conclusions.** Architectural landscape in Ukrainian painting is a syncretic genre that combines documentary recording of architectural forms with artistic interpretation of space, light, and atmosphere. The tradition of the architectural

landscape in Ukraine is based on the fixation of monuments of history and architecture, which form a cultural and historical layer, which is valuable for art critics, historians and artists. Yurii Khymych's work demonstrates that an architectural landscape can combine the accuracy of documentary recording with artistic expressiveness. Khymych's watercolours convey not only architectural details, but also the historical, cultural and emotional context of urban environments. The peculiarity of Y. Khymych's watercolour heritage is the synthesis of the realistic tradition with impressionistic freedom of brushwork and subtle colour sense, which allows creating 'live' images of urban landscapes, where architecture appears as a symbol of time, culture and national memory. The architectural landscape of Y. Khymych performs not only an artistic, but also a cultural and protective function: his watercolours preserve the appearance of buildings that were later rebuilt or destroyed, forming a visual archive of Ukrainian cultural heritage. Therefore, the architectural landscape in the work of Y. Khymych is a multidimensional phenomenon that combines documentary, aesthetic artistic interpretation and historical significance, providing a bridge between art, memory and national identity.

Keywords: architectural landscape, watercolour painting, documentary in art, urban space, artistic interpretation, national heritage.

Актуальність теми дослідження. У сучасному гуманітарному дискурсі зростає інтерес до проблем збереження культурної пам'яті, візуальної спадщини та репрезентації історичного простору в мистецтві.

Акварельний архітектурний пейзаж як жанр поєднує художню інтерпретацію з документальною фіксацією архітектурного середовища, що надає йому особливої цінності в умовах урбаністичних трансформацій і втрати історичних об'єктів.

Творчість Юрія Химича є унікальним явищем українського образотворчого мистецтва ХХ століття, оскільки поєднує високу професійну майстерність із системним зверненням до архітектурної тематики.

Актуальність дослідження архітектурного пейзажу в акварельній спадщині Ю. Химича зумовлена необхідністю збереження та осмислення візуальної історичної пам'яті українських міст і культурної спадщини. У сучасних умовах урбаністичних змін, реставраційних робіт і руйнувань історичних споруд важливо аналізувати, як художники передавали архітектурні форми, атмосферу та емоційний зміст міського середовища.

Дослідження творчості Ю. Химича дає змогу поєднати мистецтвознавчий підхід з історико-культурним контекстом, розкрити документальну та естетичну цінність акварельного жанру і визначити його роль у формуванні національної ідентичності. Водночас комплексні наукові дослідження акварельної спадщини залишаються фрагментарними, що зумовлює необхідність ґрунтовного аналізу архітектурного пейзажу як художнього та культурно-історичного феномена з опорою на конкретні мистецькі здобутки.

Аналіз досліджень і публікацій. Відображення сакральної архітектури українських храмів у живописній творчості Юрія Химича досліджує О. Жадейко. Автор

аналізує композиційні та колірні рішення художника, способи відтворення просторових пропорцій, акцентуючи на поєднанні документального та художнього підходів. Показано, як архітектурний мотив стає засобом національної ідентичності [1]. В. Литвиненко, В. Трачук та А. Шерстинюк аналізують методологію і практичні аспекти живопису пейзажу під час пленерної роботи. Розглянуто технічні особливості передачі світла, перспективи й архітектурних елементів у відкритому середовищі. Досліджено взаємозв'язок між природним та архітектурним пейзажем як частиною художнього процесу [2]. Монографія С. Смайлес досліджує роль художника як документаліста в Британії кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. Розглянуто архітектурні та міські мотиви в живописі, техніку запису деталей та перспективи у візуальній документації [11]. А. Алікулов аналізує синтез архітектури та монументального живопису в узбецькому мистецтві. Автор показує, як архітектурні елементи стають частиною художньої композиції, підкреслюючи естетичну гармонію та культурний контекст регіону [5]. Ю. Арутунян досліджує європейську архітектурну графіку ХVІІ–ХVІІІ ст., акцентуючи на методах візуальної інтерпретації. Розглянуто принципи побудови перспективи, композиції та деталі архітектурних фасадів у графічних роботах, які стали джерелом для живописного відтворення міського середовища [6]. Стаття І. Канівець присвячена мотиву храму у творчості Юрія Химича. Автор досліджує специфіку зображення сакральної архітектури, композиційні та колірні прийоми, а також символічне значення храму в художньому контексті [8]. Г. Байдемір Каткар аналізує відображення архітектурних мотивів у західному живописі, досліджує взаємодію між архітектурою та художньою композицією.

Розглянуто різні жанри пейзажу, включно з ведутами, та роль архітектурного середовища у формуванні естетичного образу [7]. Р. Санад, З. Баомар роблять огляд розвитку пейзажного живопису, включно з архітектурними мотивами; розглядають традиційні та сучасні методи, вплив урбанізації та зміну естетичних цінностей на розвиток жанру [10].

Мета дослідження – виявити особливості архітектурного пейзажу в акварельній спадщині Юрія Химича шляхом аналізу традиційних джерел жанру, рівня документальності зображень та специфіки художньої інтерпретації міського простору.

Виклад основного матеріалу. Архітектурний пейзаж – це жанр, який народився на межі реалістичної репрезентації архітектурних форм і художнього осмислення міського середовища. Так архітектура стає частиною художньої композиції, а живопис підкреслює просторові та символічні характеристики будівель [5, 96–100]. А архітектурний пейзаж виступає ключовим елементом у біокліматичній і сталій архітектурі, поєднуючи природне та урбанізоване середовище в художньо-естетичному контексті [7, 113–126].

В Україні цей жанр має глибоке коріння: з одного боку, він тісно пов'язаний з фіксацією пам'яток історії та архітектури, які є матеріальними свідками культурних епох та розвитку суспільства; а з іншого – із прагненням художників передати атмосферу простору, світло, настрій та емоційний зміст міських і регіональних ландшафтів.

Документальна складова українського архітектурного пейзажу впливає із широкого інтересу до збереження пам'яток як культурної спадщини. Саме через фіксацію архітектурних споруд – храмів, фортець, міських забудов – художники створювали візуальні записи об'єктів, які мають історичну, естетичну й соціокультурну цінність. Наприклад, вивчення європейської архітектурної графіки показує, як художники передавали об'єм, перспективу та деталі фасадів, формуючи візуальні стандарти для пізнішого живописного зображення архітектури [6, 22–31]. Художники виконували роль свідків часу, фіксуючи архітектурні та міські мотиви з високою точністю, що «служувало візуальною документацією для наступних поколінь» [11, 216].

У науковій літературі підкреслено, що історичні міста та пам'ятки архітектури в Україні становлять складний культурний пласт цінностей, який вимагає ретельної уваги як з

боку істориків, так і мистецтвознавців та митців [4].

Водночас архітектурний пейзаж у живопису, а ще більше в техніці акварелі, завжди виходив за межі простого відтворення форм. Він включав елементи ліричного сприйняття міста: передачу світлових ефектів, динаміки простору, емоційного сприйняття місця. Тобто художник не просто ілюстрував будівлі, а творив естетичну інтерпретацію міського середовища, у якій архітектура постає як символ часу, культури та національної пам'яті [3].

Отже, український архітектурний пейзаж формувався як синкретичне поєднання документальної уваги до історичної спадщини й художнього розуміння містобудівної та культурної атмосфери, що дозволяло глядачеві бачити не лише будівлю чи місто, а й історію, дух часу та емоційний образ простору.

У творчості Юрія Химича ця традиція отримала нове дихання завдяки активному використанню акварелі – техніки, яка дозволяє передавати мінливість світла, атмосферу та емоційний стан середовища.

Акварельна спадщина Ю. Химича посідає особливе місце в українському мистецтві ХХ століття завдяки унікальному поєднанню архітектурної точності, емоційної виразності та глибокого відчуття історичного простору. Художник послідовно звертався до жанру архітектурного пейзажу, розглядаючи його не лише як зображення міського середовища, а і як форму культурної пам'яті та візуальної фіксації національної спадщини.

Акварелі митця демонструють синтез реалістичної традиції з імпресіоністичною свободою мазка й тонким колористичним чуттям, що дозволяє говорити про Ю. Химича як про одного з найяскравіших майстрів українського архітектурного пейзажу.

Митець часто звертався до образів стародавніх міст, зокрема Києва, Львова, Чернігова, підкреслюючи унікальність їхньої архітектурної структури та історичну тяглість. На його роботах храми, дзвіниці, старі вулиці постають не як застигли пам'ятки, а як живі учасники культурного процесу. «Мотив храму в живописі Юрія Химича демонструє його здатність поєднувати архітектурну точність із художньою виразністю та символічним змістом» [8, 91–97].

Однією з ключових особливостей акварелей Ю. Химича є їхня документальна цінність. Художник уважно фіксував архітектурні деталі: пропорції будівель, конструктивні особливості, характерні

елементи декору. У багатьох випадках його роботи зберегли вигляд споруд, які згодом були перебудовані або зруйновані. Мотив храму в живописі Юрія Химича демонструє його здатність «поєднувати архітектурну точність із художньою виразністю та символічним змістом» [8, 91–97].

У творчості Ю. Химича архітектурний пейзаж виходить за межі суто художнього жанру й перетворюється на форму культурного архіву. Через образи храмів, старих кварталів і площ художник зберігає візуальну історію України, наголошуючи на цінності спадщини в умовах модернізації та урбаністичних змін. «У творчості Юрія Химича сакральна архітектура стає не просто мотивом для зображення, а «засобом передачі історичної, естетичної та соціокультурної цінності української спадщини» [1, 256–262]. Саме «взаємозв'язок архітектурних мотивів із соціальними та урбаністичними змінами впливає на естетичні цінності жанру» [10, 1–11]. Його акварелі можна розглядати як своєрідний діалог між минулим і сучасністю, де кожна будівля є свідком історичних подій і носієм національної ідентичності.

Проте ця документальність ніколи не перетворюється на суху фіксацію. Вона поєднується з м'якою живописною манерою, легкими розмивами кольору, що створюють ефект повітряності та історичної дистанції. Так архітектура в його акварелях набуває емоційної глибини та символічного звучання.

Також Ю. Химич не просто відтворював міський краєвид – він інтерпретував його через світло, колір і композицію. Часто архітектурні об'єкти вибудовуються як доміанти простору, навколо яких розгортається життя міста або спокійний ритм старовинних вулиць.

Характерно для художника використання теплих охристих, блакитних і сірувато-перламутрових тонів, що формують гармонійну палітру та підкреслюють історичну атмосферу. Перспектива в його роботах зазвичай поглиблена, що створює відчуття руху вглиб простору та залучає глядача до візуальної подорожі містом.

Відтак можна стверджувати, що архітектурний пейзаж в акварельній спадщині Ю. Химича є багатовимірним явищем, яке поєднує традицію реалістичного зображення з емоційною художньою інтерпретацією та високою документальною цінністю. Його творчість не лише збагачує українське образотворче мистецтво, а й виконує важливу культурно-охоронну функцію.

Завдяки тонкому володінню аквареллю, увазі до архітектурної форми та глибокому відчуттю історичного простору, митець створив унікальний візуальний літопис українських міст. Його роботи залишаються актуальними як з художнього, так і з культурно-історичного погляду, формуючи міст між мистецтвом, пам'яттю та національною ідентичністю.

Наукова новизна статті полягає в комплексному розгляді архітектурного пейзажу в акварельній творчості Ю. Химича як синтезу мистецької інтерпретації та історико-документальної візуалізації, окресленні внеску митця в розвиток української акварельної школи.

Висновки. Архітектурний пейзаж в українському живописі є синкретичним жанром, який поєднує документальну фіксацію архітектурних форм із художньою інтерпретацією простору, світла та атмосфери. Традиція архітектурного пейзажу в Україні ґрунтується на фіксації пам'яток історії та архітектури, що формують культурний та історичний пласт, який є цінним для мистецтвознавців, істориків і художників.

Творчість Юрія Химича демонструє, що архітектурний пейзаж може поєднувати точність документальної фіксації із художньою виразністю. Акварелі Химича передають не лише архітектурні деталі, а й історичний, культурний та емоційний контекст міських середовищ. Особливістю акварельної спадщини Ю. Химича є синтез реалістичної традиції з імпресіоністичною свободою мазка й тонким колористичним чуттям, що дозволяє створювати «живі» зображення міських пейзажів, де архітектура постає як символ часу, культури та національної пам'яті. Архітектурний пейзаж Ю. Химича виконує не лише художню, а й культурно-охоронну функцію: його акварелі зберігають вигляд споруд, які згодом були перебудовані або зруйновані, формуючи візуальний архів української культурної спадщини. Отже, архітектурний пейзаж у творчості Ю. Химича є багатовимірним явищем, що поєднує документальність, естетичну художню інтерпретацію та історичну значущість, забезпечуючи міст між мистецтвом, пам'яттю та національною ідентичністю.

Подальші дослідження можуть зосередитися на порівняльному аналізі українського архітектурного пейзажу та європейських традицій, а також на вивченні впливу сучасних урбаністичних змін на художню інтерпретацію міського середовища.

Література

1. Жадейко О. Сакральна архітектура України у творчості Юрія Химича. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. С. 256–262. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-37>.
2. Литвиненко В. С., Трачук В. А., Шерстинюк А. М. Особливості роботи над пейзажем на пленері в живописі. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. №4. С. 85–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2025.4.9>.
3. Осадца М. З. Міський пейзаж у творчості художників ІваноФранківщини ХХ – початку ХХІ століття: дис. канд. мистецтв.: 17.00.05 / Львівська національна академія мистецтв, Львів, 2019. 341 с.
4. Специфіка висвітлення пам'яток архітектури та містобудування історичних міст у «Зводі пам'яток історії та культури України». URL: <https://veche.kiev.ua/journal/1575/> (дата звернення: 21.12.2025).
5. Alikulov A. M. Harmony of Architecture and Monumental Painting in the Art of Uzbekistan. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*. 2024. № 6(05). P. 96–100. DOI: <https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume06Issue05-09>.
6. Arutyunyan, Y. I. Visual Interpretation: On the Study of European Architectural Graphics of 17th-18th Centuries. *Actual Problems of Theory and History of Art*. 2020. № 10. P. 22–31. DOI: <https://doi.org/10.18688/aa200-1-2>.
7. Baydemir Katkar G. Architectural reflections in western painting. *Journal of Arts*. 2024. № 7(1). P. 17–27. DOI: <https://doi.org/10.31566/arts.2357>.
8. Kanivets I. The motif of the temple in the art of Yuri Khymych. *Art studies*. 2025. Is. 91. vol. 1. P. 91–97. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-1-11>.
9. Mejías Cubero R. Representación estética del paisaje urbano en la obra del arquitecto Rafael “Felo” García Káñina. *Rev. Artes y Letras, Univ. Costa Rica*, 2017. № XLI (2). P. 127–141. DOI: <https://doi.org/10.15517/rk.v41i2.30479>.
10. Sanad R., Baomar, Z. A study of landscape painting development – Past, present and future perspectives. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. 2021. № 8(1). Pp. 01–11. DOI: <https://doi.org/10.18844/prosoc.v7i4.5774>.
11. Smiles S. Eye Witness: Artists and Visual Documentation in Britain, 1770–1830. Burlington, Vt., Ashgate Publ., 2000. 216 p.
12. Stanford-Manjarrés C. A. El paisaje como elemento clave en la arquitectura bioclimática y sostenible en montería. *Revista de arquitectura (bogotá)*. 2023. № 25(1). P. 113–126. DOI: <https://doi.org/10.14718/revarq.2023.25.3070>

References

1. Zhadeiko, O. (2025). Sacral Architecture of Ukraine in the Works of Yuriy Khymych. *Fine Art and*

- Culture Studies*, 256–262. <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-37> [in Ukrainian].
2. Lytvynenko, V. S., Trachuk, V. A., & Sherstyniuk, A. M. (2025). Peculiarities of working on a landscape in plein air painting. *Ukrainian art criticism discourse*, 4, 85–96. <https://doi.org/10.32782/uad.2025.4.9> [in Ukrainian].
3. Osadtsa, M.Z. (2019). Urban landscape in the work of artists of Ivano-Frankivsk region of the 20th – early 21st centuries. Dissertation for the candidate of arts. Lviv [in Ukrainian]
4. Specifics of coverage of architectural monuments and urban planning of historical cities in the ‘Compendium of Monuments of History and Culture of Ukraine’. (n.d.). Retrieved from: <https://veche.kiev.ua/journal/1575/> [in Ukrainian].
5. Alikulov, A. M. (2024). Harmony of Architecture and Monumental Painting in the Art of Uzbekistan. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, 6(05), 96–100. <https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume06Issue05-09> [in English].
6. Arutyunian, Y. I. (2020). Visual Interpretation: On the Study of European Architectural Graphics of 17th 18th Centuries. *Actual Problems of Theory and History of Art*, 10, 22–31. <https://doi.org/10.18688/aa200-1-2> [in English].
7. Baydemir Katkar, G. (2024). Architectural reflections in western painting. *Journal of Arts*, 7(1), 17–27. <https://doi.org/10.31566/arts.2357> [in English].
8. Kanivets, I. (2025). The motif of the temple in the art of Yuri Khymych. *Art studies*, 91,1, 91–97. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-1-11> [in English].
9. Mejías Cubero, R. (2017). Representación estética del paisaje urbano en la obra del arquitecto Rafael “Felo” García Káñina. *Rev. Artes y Letras, Univ. Costa Rica*, XLI (2), 127–141. <https://doi.org/10.15517/rk.v41i2.30479> [in Spanish].
10. Sanad, R., & Baomar, Z. (2021). A study of landscape painting development – Past, present and future perspectives. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, 8(1), 01–11. <https://doi.org/10.18844/prosoc.v7i4.5774> [in English].
11. Smiles, S. (2000). Eye Witness: Artists and Visual Documentation in Britain, 1770–1830. Ashgate Publ. [in English].
12. Stanford-Manjarrés, C. A. (2023). El paisaje como elemento clave en la arquitectura bioclimática y sostenible en montería. *Revista de arquitectura (bogotá)*, 25(1), 113–126. <https://doi.org/10.14718/revarq.2023.25.3070> [in Spanish].

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026
Отримано після доопрацювання 02.02.2026
Прийнято до друку 09.02.2026
Опубліковано 31.03.2026